

SYMBOLY V OBŘADECH KŘEŠŤANSKÉ INICIACE

Cyklus Symboly v katechezi – 3. část

Symboly a úkony s nimi spojené mají při liturgickém slavení naznačovat, co v něm Bůh působí. Jako symboly se používají též hmotné prvky (voda, olej, chléb a víno), které jsou součástí Božího stvoření a mají tak vztah nejen k Bohu, ale i ke spáse člověka. Doporučujeme věnovat se v katechezi nejprve použití každého prvku v běžném životě a poté hledat podobnost s jeho využitím v obřadech. Texty pod obrázky k tomu poskytují informace o chápání symbolu v historii i v současnosti. Více na www.cestykatecheze.cz.



VODA A JEJÍ SVĚCENÍ

Voda má pro život člověka mnoho významů, především umožňuje život a očišťuje. V dějinách spásy se voda vyskytuje v mnoha událostech, kdy souvisí s Božími činy. Ty následující jsou jmenovány v modlitbě při svěcení vody:

- stvoření vody, nad kterou se vznášel Duch a vložil do ní život a požehnání;
- zničení hříchu v přívalech potopy; voda se stala znamením nové spravedlnosti a nového života;
- vyvedení Izraele z egyptského otroctví a zničení nepřátel v Rudém moři;
- Ježíšův křest v Jordánu a pomazání Duchem Svatým;
- Ježíšova oběť na kříži – vytrysknutí krve a vody z probodeného srdce;
- po zmrtvýchvstání – příkaz učedníkům jít, učit a křtít.

Boží působení v těchto událostech se „děje“ také při křtu člověka.

ZŘEKnutí SE ZLÉHO – MAZÁNÍ OLEJEM KATECHUMENŮ

Olej se dnes v běžném životě používá k vaření a k mazání různých strojů a přístrojů. Jeho symbolika je proto dnešnímu člověku poněkud vzdálená.

V křesťanské iniciaci se používá olej katechumenů a křížmo. Jedná se o olivový olej; křížmo je směs olivového oleje a balzámu.

Mazání olejem katechumenů může být součástí bezprostřední přípravy na Bílou sobotu. Toto mazání naznačuje potřebnost Boží síly, aby čekatel křtu překonal vazby minulého života a protivenství ze strany ďábla, které mu brání v novém životě.



KŘEST: KŘESTNÍ JMÉNO

Při křtu pronáší kněz (jáhen) trinitární formuli: „Křtím tě ve jméno Otce i Syna i Ducha Svatého.“ V průběhu času zde došlo k malému významovému posunu – původní formulace byla: „křtím tě ve jméno“. Co to znamená být pokřtěn ve jméno Boží? Pro starověké kultury bylo pojmenování daleko významnější než dnes: jméno vyjadřovalo okolnosti narození dítěte nebo jeho poslání a bylo jedním ze zásadních atributů člověka, vyjadřujícím jeho identitu. Přijetí nového jména znamenalo přijetí nového poslání (srov. Šimon – Petr), největším trestem bylo vymazání jména (o jménu se mluví i v souvislosti s knihou mrtvých a živých). Být pokřtěn v Boží jméno znamená v této analogii přijetí nové identity, nového poslání. Změnu, která nás tak jako vlastní jméno bude provázet do konce života.



BÍLÉ ROUCHO A HOŘÍCÍ SVÍCE

Násilné zbavení člověka jeho oděvu je útokem na jeho důstojnost. Darované šaty naopak vyjadřují velmi blízký vztah k obdarovanému. Oblékáme se podle situace, na niž se připravujeme...

Po křtu vodou se celebrant modlí a křtěnec za pomoci kmotra obléká bílé roucho. V modlitbě se připomíná, že Bůh oblékl křtěného v Krista (Ga 3,27) a učinil z něj nového člověka. Bílé roucho je znamením této důstojnosti, která je též základem rovnosti mezi lidmi.

Hořící svíce zapálená od paškálu je spojena s výzvou, aby pokřtěný chodil vždy ve světle Kristově a žil z víry až do konce, aby mohl vyjít vstříc Kristu spolu se všemi svatými při jeho druhém příchodu.



BIŘMOVÁNÍ – POMAZÁNÍ KŘÍŽEM

Uvádění člověka do nějakého důležitého úřadu je vždy spojeno se slavnostním ceremoniálem. V dějinách spásy bylo spojeno s pomazáním olejem, které viditelně označovalo pomazaného jako vyvoleného Božího služebníka a uvádělo jej do svěřeného poslání. To se týkalo králů, kněží a proroků. Olej symbolizoval jejich účast na Božím Duchu.

V podobném významu se pomazání křížem užívá i ve svátosti křtu a biřmování. Křesťanovi se dostává účasti na darech Božího Ducha, aby ve svém životě naplňoval poslání křesťana, které vyjadřuje 1. list Petřův takto:

„Vy však jste rod vyvolený, královské kněžstvo, národ svatý, lid náležející Bohu, abyste hlásali mocné skutky toho, kdo vás povolal ze tmy do svého podivuhodného světla“ (1 Pt 2, 9).

text: redakce

foto: Aneta Maclová, Ondřej Macl



EUCCHARISTIE – CHLÉB A VÍNO

Eucharistie znamená „díkůčinění“, na kterém mohou mít nově pokřtění poprvé plnou účast. K té patří i přinášení symbolických darů chleba a vína k jejich proměnění na oltáři.

Přirozený význam chleba a vína je bohatý. Naznačuje jej i modlitba nad dary, ve které jsou chleba a víno označeny za „plody země a lidské práce“.

Z bohatství výkladů symboliky chleba a vína jsme vybrali příklady Romana Guardiniho: Naše spojení s Bohem není jen „sjednocení v patření a v lásce, ve vědomí a v smýšlení. Je také sjednocení živého bytí s Bohem.“ Láska člověka k Bohu vede k touze být s ním stále, podobně jako je naše tělo spojeno s pokrmem a nápojem, bez nichž nemůže žít. Bůh nám v tom vyšel vstříc: „Neboť mé tělo je pravý pokrm a má krev pravý nápoj. Kdo jí mé tělo a pije mou krev, zůstává ve mně a já v něm.“ (J 6,55–56)

Chléb je pokrmem, jímž nás živý Bůh živí a působí, že jsme v Něm a On v nás. Víno je více než nápoj, je dáno pro „radost lidskému srdci“ (Ž 104,15). Pro křesťana je nejen důvodem k díkůčinění (Ko 3,17), ale i příležitostí připomenout si oběť, která je zdrojem spásy a věčné radosti (srov. 1 K 11,25n.).

